

Evropska politika susedstva

Evropska politika susedstva (skr. EPSU, eng. *European Neighbourhood Policy*) stvorena je 2004. godine radi uspostavljanja bliže veze sa postojećim državama susedima i sa onima koje će to postati nakon proširenja Evropske unije (EU) na istok. Prvi nacrt ova politika dobila je u dokumentu „Šira Evropa“, koji je usvojen marta 2003. godine. Naredne godine usvojen je sveobuhvatniji „Strateški dokument o Evropskoj politici susedstva“. Evropska politika susedstva proizašla je iz Evromediteranskog partnerstva (skr. EMP), koje je pokrenuto 1995. godine u Barseloni, te je zato dobilo naziv „Barselona proces“. Evromediteransko partnerstvo je obuhvatalo 12 mediteranskih zemalja: Alžir, Egipat, Izrael, Jordan, Liban, Maroko, palestinske teritorije, Siriju i Tunis. Među njima su bili i Malta i Kipar, koje će 2004. godine postati članice EU, kao i Turska, koja ima status kandidata za učlanjenje. One neće biti obuhvaćene politikom susedstva. U odnosu na EMP, Evropska politika susedstva će proširiti opseg svog delovanja i na tri zemlje Istočne Evrope – Ukrajinu, Moldaviju i Belorusiju, koje su postale susedi EU kada se ona 2004. i 2007. godine proširila, kao i na zemlje Južnog Kavkaza – Jermeniju, Azerbejdžan i Gruziju. Iako je i Rusija sused EU, odnosi sa njom nisu obuhvaćeni politikom susedstva, već su razvijeni Strateškim partnerstvom. Ovde treba napomenuti i to da se EPS razlikuje od politike proširenja EU i da ne predstavlja pripremu, u ovom slučaju zemalja Istočne Evrope i Gruzije, za učlanjenje.

Evropska politika susedstva bi prevashodno trebalo da obezbedi mir i stabilnost na spoljnim granicama EU time što će podsticati političke i ekonomske reforme u državama susedima, koje se sprovode radi jačanja demokratije, dobrog upravljanja, vladavine prava, poštovanja ljudskih prava i razvoja tržišne ekonomije. Za uzvrat, EU ovim državama predočava moguće koristi koje bi imale na tržištu EU u okviru prvog stuba, kao i koristi koje bi ostvarile učestvovanjem u aktivnostima Evropske bezbednosne i odbrambene politike (EBOP) u okviru drugog stuba EU. Evropska politika susedstva realizuje se uspostavljanjem

bilateralnih odnosa sa državama susedima posebnim instrumentom, tzv. Akcionim planom, koji predstavlja rezultat dogovora pojedinačne zemlje suseda i EU. Njime su dogovoreni agenda sprovođenja političkih i ekonomskih reformi, kao i kratkoročni i srednjoročni prioriteti svake zemlje. Jedan od obaveznih uslova koji EU postavlja državi susedu jeste usvajanje zajedničkih tekovina EU, tzv. *acquis communautaire*, koje se odnose na pitanja migracija i granične kontrole. Nekoliko Akcionih planova EPS insistira na tome da država sused mora sa EU zaključiti Sporazum o readmisiji kako bi mogla dalje da napreduje u razvijanju partnerskih odnosa. Kada je reč o ostalim pitanjima iz domena trećeg stuba, koja se odnose na policijsku i pravosudnu saradnju u krivičnim poslovima (PPS), a koja nisu preneti u prvi stub, Akcionim planom se posebno naglašava važnost saradnje država suseda i EU povodom pitanja terorizma i organizovanog kriminala.

Zemlje Zapadnog Balkana nisu obuhvaćene ovih sporazumom, već je njihov odnos regulisan posebnim instrumentom – Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju.